

Motion till riksdagen

1988/89:N35

av Hadar Cars m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1988/89:143 om
överlåtelse av statens aktier i Sveriges
Investeringsbank AB till PKbanken, m.m.

Regeringen föreslår i propositionen att staten skall överlåta sina aktier i Sveriges Investeringsbank AB till PKbanken. Staten föreslås få 10 miljoner aktier i utbyte mot sin andel i Investeringsbanken, genom en riktad emission till PKbanken, och därutöver 184 milj. kr. kontant. Genom affären skulle statens andel i PKbanken öka till 70,59% mot nuvarande 66,71%. Vidare föreslås att de av Investeringsbankens tillgångar som banker normalt inte får äga förs till ett särskilt bolag som skall behållas av staten.

Folkpartiets principiella inställning är att staten normalt inte bör äga företag. Det finns många skäl mot ett statligt ägande och ytterst få för. Statliga ingrepp i näringslivet motiveras ibland med s.k. marknadsmisslyckanden, dvs. situationer då den rena marknadslösningen leder till en felaktig resursfördelning. När Investeringsbanken skapades i slutet på 1960-talet sades att den skulle utgöra ett "nödvändigt komplement till befintliga kreditinstitut" och att dess verksamhet skulle inriktas på "investeringsprojekt som inte kan tillgodoses på den existerande kapitalmarknaden" (prop. 1967:56).

Även om den dåvarande kreditregleringen kunde skapa situationer där de kommersiella bankernas kreditmöjligheter var begränsade, finns — som regeringen också tydligt insett — inte några egentliga sådana motiv för en fristående institution av Investeringsbankens typ. Vi antar att det är denna insikt som nu fått regeringen att föreslå att Investeringsbanken skall upphöra som självständig aktör på kreditmarknaden.

Vi har i en rad motioner under senare år föreslagit att staten bör sälja sina företag och att ägandet i stället skall spridas i ett stort antal små poster till allmänheten. I en trepartimotion (88/89:N220) i år tillsammans med centerpartiet och moderata samlingspartiet presenterade vi en lista på ett antal statliga företag och koncerner, bl.a. PKbanken, som under en treårsperiod bör säljas.

När regeringen för ett år sedan tillkännagav sitt beslut att minska det statliga innehavet i PKbanken för att köpa Carnegie Fondkommission, påpekade vi i motion 87/88:N70 hur detta illustrerade ett antal uppenbara problem med staten som ägare till företag i allmänhet och banker i synnerhet. Statens roll som ägare riskerar att blandas ihop med dess ansvar att kontrollera att de regler som styr näringsverksamheten följs och tillämpas lika för alla. I stället för att staten själv agerar ägare och i fallet med banker,

tillsätter statliga representanter i bankernas styrelser, bör statens tillsyn utövas genom en stark och kompetent bankinspektion.

Vi kan inte acceptera att regeringen nu dels föreslår ett ökat ägande i PKbanken, dels behåller Investeringsbankens aktieportfölj i ett nytt separat investmentbolag. Det finns ingen som helst anledning för staten att äga ett investmentbolag. Den aktieportfölj som föreslås ingå i SIB-Invest bör riksdagen i stället besluta att avyttra på Stockholms fondbörs.

Överföringen av Investeringsbanken till PKbanken är avsedd att stärka den senares ställning genom en förstärkt kapitalbas. Några direkta fördelar för staten med detta arrangemang finns knappast; statskassan tillförs inte några nya medel. Det rimliga vore istället att regeringen gjort klart för andra intressenter att Investeringsbanken var till salu. På så sätt hade andra intresserade köpare beretts tillfälle att lägga ett bud och staten hade kunnat få tillbaka en del av de medel som med skattepengar satsats på Investeringsbanken.

Dessutom bör regeringen föreslå riksdagen att statens aktier i PKbanken vid lämplig tidpunkt bör avyttras och riksdagen i det sammanhanget be- myndiga regeringen att genomföra försäljningen. Försäljningen måste ske på sådant sätt att en intresserad allmänhet och bankens anställda har en praktisk möjlighet att köpa aktier. Det innebär att aktierna bör säljas i så små poster att småsparare har råd att delta och att institutioner och bankernas större kunder inte ges någon förköpsrätt.

Hemställan

Med anledning av det anförda hemställs

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att överlåta aktierna i Sveriges Investeringsbank AB till PKbanken,
2. att riksdagen avslår regeringens förslag att staten övertar aktierna i SIB-Invest AB,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försäljning av Investeringsbanken och dess aktieportfölj.

Stockholm den 2 maj 1989

Hadar Cars (fp)

Gudrun Norberg (fp)

Christer Eirefelt (fp)

Isa Halvarsson (fp)

Lars De Geer (fp)

Mot. 1988/89
N35